

Abipus tvoros

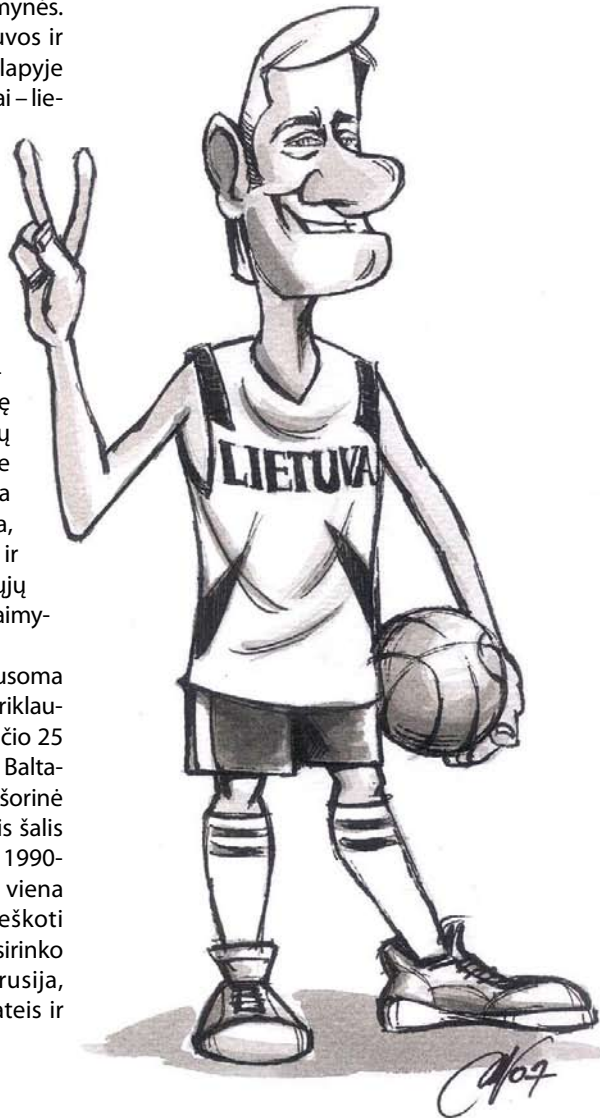
Gyvenimo Lietuvoje ir Baltarusijoje palyginimas

Lietuvos ir Baltarusijos socioekonominių gyvenimo sąlygų palyginimas

Likimas taip jau susiklostė, kad Lietuva ir Baltarusija nuo senų senovės yra kaimynės. Nors dabartiniais pavadinimais Lietuvos ir Baltarusijos valstybės pasaulio žemėlapyje atsirado tik XX a. pradžioje, jų gyventojai – lietuviai ir baltarusiai – greta vieni kitų išgyveno džiaugsmą ir klestėjimą, badą ir karus.

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (XIII–XVI a.) ir Abiejų Tautų Respublikos (1569–1795 m.) gyvavimo laikotarpiu lietuviai ir baltarusiai buvo valdomi tų pačių valdovų. Rusijos imperijos klestėjimo metais (XVIII–XIX a.) abi tautos kartu kentė caristinę priespaudą. Tarp dviejų pasaulinių karų trumpam net buvo sukurta (nors ir ne pačių baltarusių ir lietuvių valia) bendra valstybė – vadinamasis Litbelas. Tiesa, gyvavo ji tik kelis mėnesius. Galų gale ir Sovietų Sąjungos sudėtyje nuo 1940-ųjų Lietuva ir Baltarusija buvo „broliškos“ kaimyninės respublikos.

Pasibaigus Šaltajam karui nepriklausoma Lietuva (nuo 1990 m. kovo 11 d.) ir nepriklausoma Baltarusija (nuo 1991 m. rugpjūčio 25 d.) tebėra kaimynės. Lietuvos siena su Baltarusija (678,8 km) yra ilgiausia Lietuvos išorinė siena. Vis dėlto pastarasis dešimtmetis šalis viena nuo kitos gerokai atitolino. Po 1990-ųjų Lietuva ir Baltarusija tarsi atsuko viena kitai nugaras ir nusprendė laimės ieškoti eidamos skirtingais keliais. Lietuva pasirinko kelią, kuris veda per Vakarų. Baltarusija, panašu, nusprendė, kad laimė pati ateis ir

liko laukti toje pačioje vietoje bei praktiškai nepasikeitusi. Abi valstybės yra įsitikinusios, kad būtent jų pasirinkimas teisingas.

Šiuo leidiniu bandoma trumpai ir kiek įmanoma objektyviau, žvelgiant paprasto lietuvių ir paprasto baltarusio akimis, įvertinti, kurios kaimynės kelias į laimę trumpesnis, lengvesnis ar patogesnis.

Šalių palyginimui pasirinkome keletą pjūvių, atspindinčių pagrindinius eilinio piliečio

poreikius. Tai yra maisto ir buitės prekių kainos, atlyginimai, valstybės išmokos, mokesčiai, išlaidos komunalinėms paslaugoms ir pagrindinių laisvalaikio leidimo būdų kainos/galimybės. Tekstas nepretenduoja į mokslinę studiją. Tai bandymas sugretinti surinktus faktus ir pateikti pirminius minimalius apibendrinimus.

Pasidaryti išvadas kiekvienas leidinio skaitytojas galės pats.

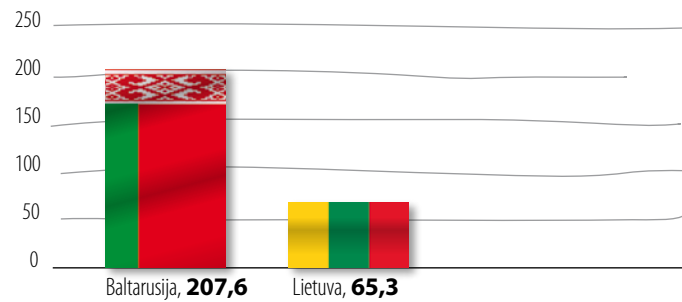
Kuri didesnė?

Iš pirmo žvilgsnio Baltarusija ir Lietuva – sunkiai palyginamos šalys. Baltarusijos plotas už Lietuvos didesnis maždaug tris kartus (Lietuvos – 65 300 km², Baltarusijos – 207 600 km²). Gyventojų taip pat maždaug trigubai daugiau – 9,7 mln. Baltarusijoje ir 3,38 mln. Lietuvoje (žr. 1 ir 2 grafikus).

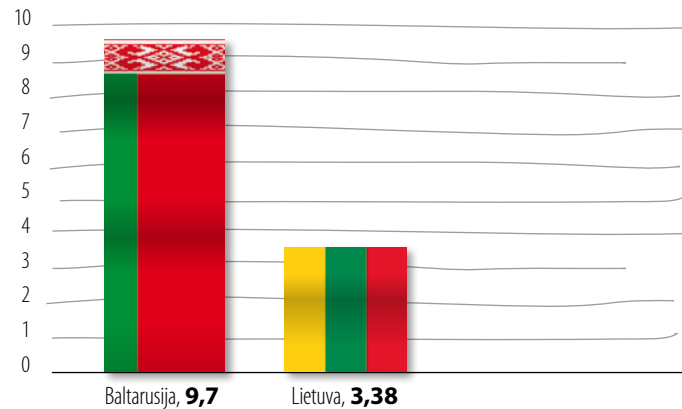
Natūralu, kad ir Baltarusijos bendrasis

vidaus produktas (BVP) didesnis už Lietuvos: jis siekia maždaug 101,4 mlrd. litų Baltarusijoje ir 81,2 mlrd. litų Lietuvoje. Tačiau įdomu tai, kad tas didelis skirtumas, kuris matomas lyginant teritorijos dydį ir gyventojų skaičių (santykis yra maždaug 3:1 Baltarusijos naudai), BVP atveju nebėra toks akivaizdus – 1,25:1. Kitaip sakant, pagal

1 grafikas: Lietuvos ir Baltarusijos teritorijos palyginimas (tūkst.. km2)

2 grafikas: Lietuvos ir Baltarusijos gyventojų skaičiaus palyginimas (mln.)

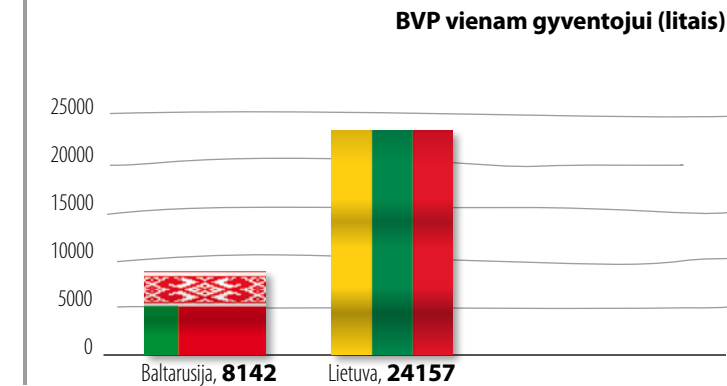

teritoriją ir gyventojus gerokai didesnė Baltarusija bendriausia ekonomine prasme už Lietuvą pranašesnė tik labai nedaug. O jeigu pažvelgsime į vienam gyventojui tenkančio BVP rodiklį, pamatysime, kad Lietuva net tris kartus lenkia Baltarusiją (žr. 3 grafiką), t.y. vienam lietuviui tenka tris kartus didesnė

BVP dalis nei baltarusiui.

Vis dėlto tai dar nėra svarbiausi objektyvūs kriterijai, pagal kuriuos būtų galima vertinti gyvenimo sąlygų kokybę. Pabandykime pažvelgti į labai konkrečius dalykus. Pradėkime nuo gaunamų pajamų – kiek galima uždirbti Lietuvoje ir Baltarusijoje.

3 grafikas¹: BVP vienam gyventojui (litais)

Lietuviai uždarbiauti – į Airiją, baltarusiai (jei galėtų) – į Lietuvą

Vidutinis atlyginimas Lietuvoje gerokai didesnis nei Baltarusijoje. Eilinis lietuvis uždirba maždaug 1,5 tūkst. Lt per mėnesį, tuo tarpu baltarusiai priversti tenkintis daugiau nei dvigubai mažesniu atlyginimu. Taigi individualios lietuvių pastangos ir darbas yra vertinami labiau nei baltarusių. Tą patį rodo ir vidutinio valandinio užmokesčio palyginimas – suma, kurią vidutinis lietuvis

ar baltarusis gauna už darbo valandą (žr. 4 grafiką).

Aukštesni atlyginimai, didesnis valandinis darbo užmokestis, viena vertus, rodo aukštesnę Lietuvos ekonomikos išsivystymo lygį. Be to, turint omenyje tai, kad Europos Sąjungoje, kurios narė yra Lietuva, lietuvių atlyginimai yra vieni iš mažiausių, baltarusių darbo užmokestis atrodo ypač menkas.

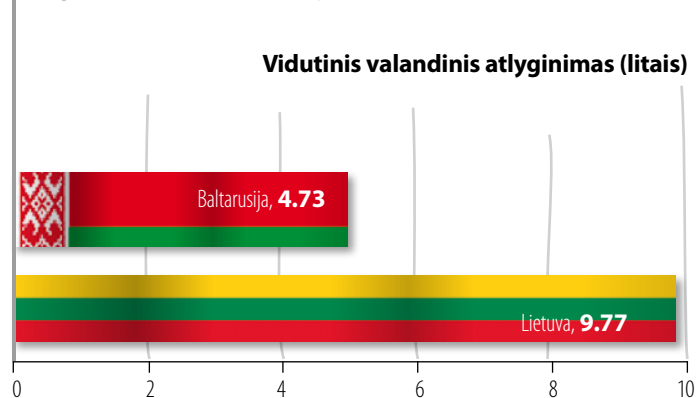
¹ 2006 m. duomenys. Šaltiniai: Lietuvoje – LR Statistikos departamentas, Baltarusijoje – Statistikos ir analizės ministerija

Antra vertus, tai tik vienas iš socioekonominių gyvenimo sąlygų segmentų ir šiuos duomenis reikia vertinti gerokai platesniame kontekste. Net ir milžiniškas atlyginimas

gali nereikšti geresnio gyvenimo, jei prekių ir paslaugų kainos taip pat bus kosminės. Kitaip sakant, gaunamos pajamos turi būti vertinamos atsižvelgiant į išlaidas.

4 grafikas¹: vidutinis valandinis atlyginimas (litas)

¹ Lietuvoje – 2006 m. vidurkis (šaltinis – LR Statistikos departamentas)
Baltarusijoje – 2006 m. sausio-rugpjūčio vidurkis (šaltinis – Исполнительный комитет СНГ. - <http://www.cis.minsk.by>)

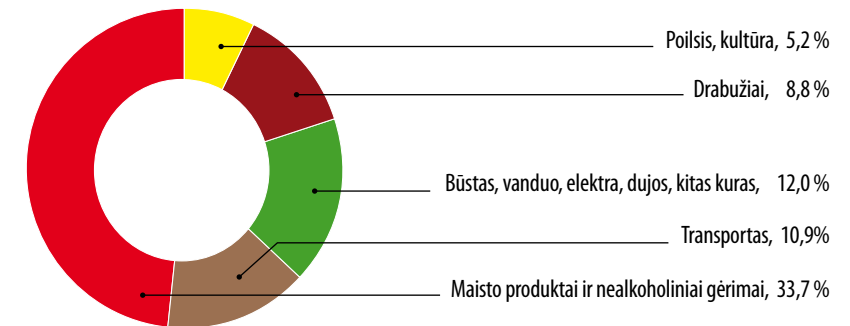
Didžiausios išlaidos – maistui ir būstui

Jei pažvelgsime į paprastų Lietuvos ir Baltarusijos gyventojų išlaidų struktūrą, pamatysime, kad gaunamas pajamas ir vieni, ir kiti tose pačiose kategorijose paskirsto daugmaž vienodai (žr. 5 ir 6 grafikus).

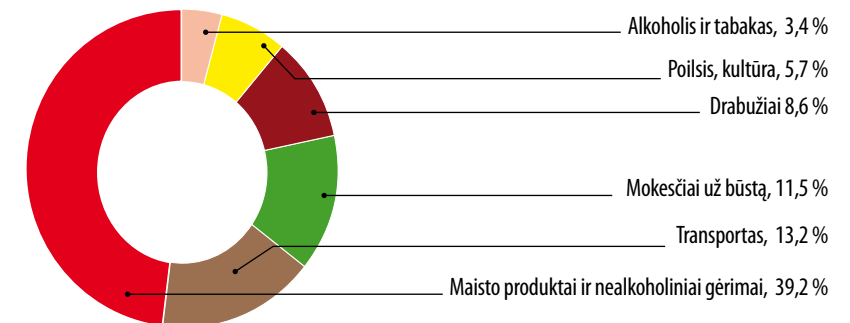
Didžiausia dalis pajamų išleidžiama maistui, panašus procentas skiriamas sumokėti už būstą, drabužiams įsigyti ir transporto išlaidoms. Tai rodo, kad vartojimo įpročiai abiejose šalyse yra labai panašūs. Nors ma-

tuojant absoliučiais skaičiais kainų atotrūkis egzistuoja (tai bus matyti kituose skyriuose), įvertinus gaunamų pajamų ir išlaidų santykį skirtumai ne tokie dideli, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Tai ypač pasakytina apie vartojimą. Tikrąjį socioekonominių gyvenimo sąlygų skirtumą bus galima įvertinti tik apžvelgus įvairius skirtingus kasdienio gyvenimo aspektus ir juos visus susiejus tarpusavyje.

5 grafikas¹: Namų ūkių išlaidos Lietuvoje

6 grafikas²: Namų ūkių išlaidos Baltarusijoje

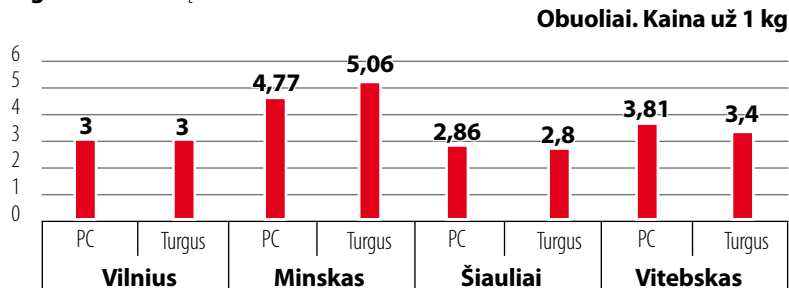
¹ 2006 m. duomenys. Šaltinis – LR Statistikos departamentas.
² 2007 m. I-ojo ketvirčio duomenys. Šaltinis – <http://naviny.by>.

Duona, pienas ir mėsa – pigesni, obuoliai - brangesni

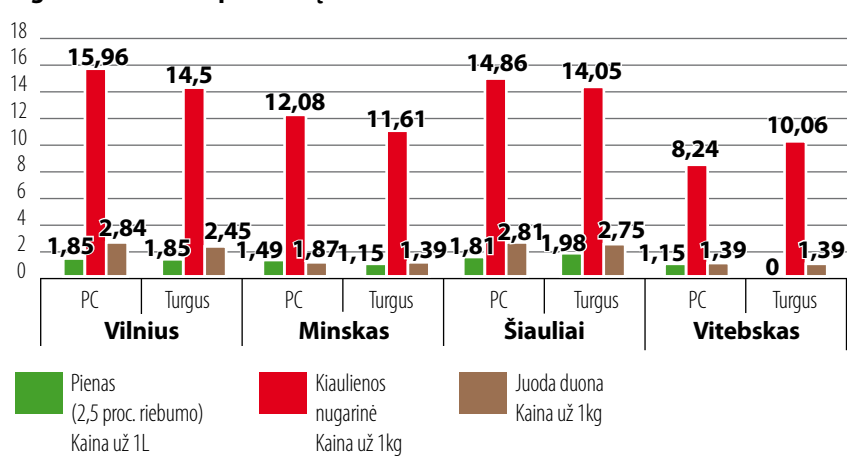
Pažvelkime, kiek svarbiausi kasdienio vartojimo produktai kainuoja Lietuvos ir Baltarusijos sostinėse Vilniuje bei Minske ir kokios jų kainos regioniniuose centruose, atitinkamai – Šiauliuose ir Vitebske. Vertinant pagal maisto produktus, jau galima įžvelgti kelias kainų skirtumų tendencijas – pienas ir

duona Baltarusijoje pigesni nei Lietuvoje tiek sostinėje, tiek regionuose. Taip pat ir kiaulienos – perkant 1 kg nugarinės prekybos centre ar turguje Lietuvoje reikės sukrapštyti keliais litais daugiau nei Baltarusijoje. Tačiau įdomu tai, kad obuolius baltarusiai perka gerokai brangiau nei lietuviai (žr. 7 ir 8 grafikus).

7 grafikas¹: Obuolių kainos

8 grafikas²: Maisto produktų kainos

¹ Lietuvos duomenys – 2007 m. gegužės–birželio mėn. kainų vidurkis prekybos centruose (PC) „Maxima“, „Rimi“ ir „Iki“ (Vilniuje, Šiauliuose) ir turguje (Vilniuje – Kalvarijų, Šiauliuose – centrinis turgus). Baltarusijos duomenys – 2007 m. gegužės–birželio mėn. kainų vidurkis pagrindiniuose prekybos centruose ir turguje. Ten pat.

Televizorius – Baltarusijoje, automobilis - Lietuvoje

Panašios tendencijos išryškėja ir tiriant buitines reikmenų rinkas. Pavyzdžiui pasirinkti spalvoti televizoriai: palyginus paprastų ir skystųjų kristalų televizorių kainas matyti, kad Baltarusijoje jos mažesnės (žr. 9 grafiką).

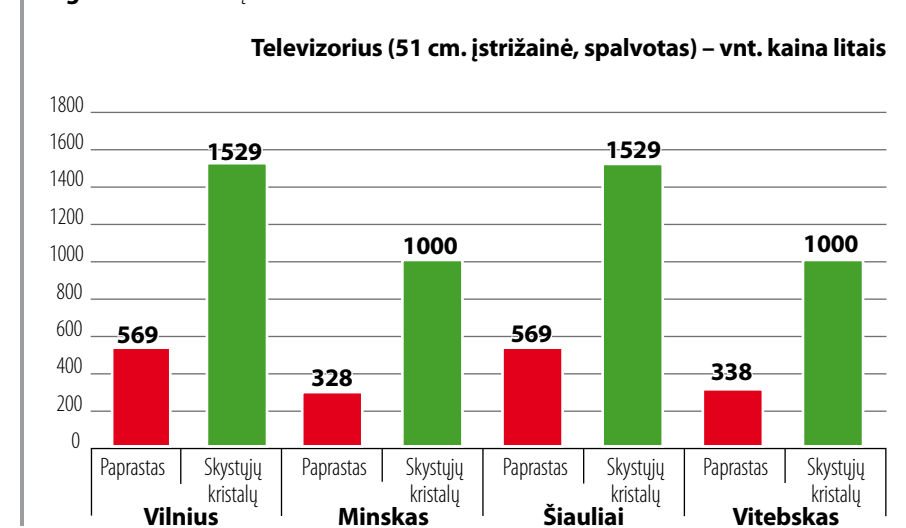
Tačiau jei imsime kitą itin reikalingą kasdienį modernios šeimos atributą – automobilį, – pamatysime, kad Baltarusijoje jis kainuoja daug daugiau. Palyginus vieno populiariausių – „Volkswagen Golf“ (1996 m. gamybos) automobilio – kainas Lietuvos ir Baltarusijos automobilių turguose paaiškėja, kad lietuviai „Golfą“ gali įsigyti daug pigiau (žr. 10 grafiką). Todėl baltarusiai ieškoti mašinos važiuoja į Marijampolę. Beje, Lietuvoje piltis benzinau tik nusipirkus automobilį jiems neapsimoka

– geriau nusistumti „Golfą“ iki Baltarusijos. Ten degalų kainos mažesnės beveik 70 ct (žr. 11 grafiką).

Apsirūpinus maistu, televizoriumi ir automobiliu, belieka susirasti gyvenamąjį plotą. Paprastam žmogui, kurį tenkina ramus gyvenimas miegamajame rajone, butą pigiau įsigyti Minske ar Vitebske nei Lietuvoje. Kaip matyti iš 12 grafiko, nors trijų kambarių butą miegamajame rajone maždaug už tą pačią sumą – apie 210 000 Lt – galima įsigyti Minske ir Šiauliuose, Vilniuje toks pats butas kainuos gerokai brangiau – maždaug 337 000 Lt. Vitebske trijų kambarių būstą galima nusipirkti netgi visai pigiai – už 76 000 Lt.

Aišku, įsigijus butą labai aktualus tampa jo išlaikymas – kiek kainuos elektra, dujos,

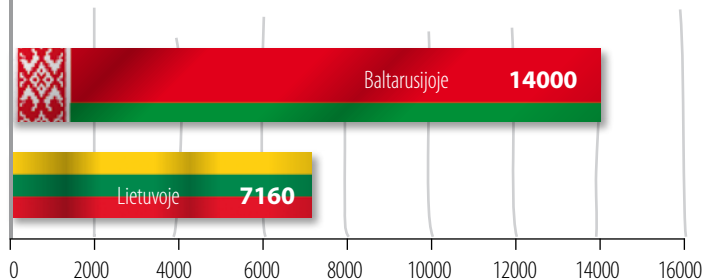
9 grafikas¹: Televizorių kainos

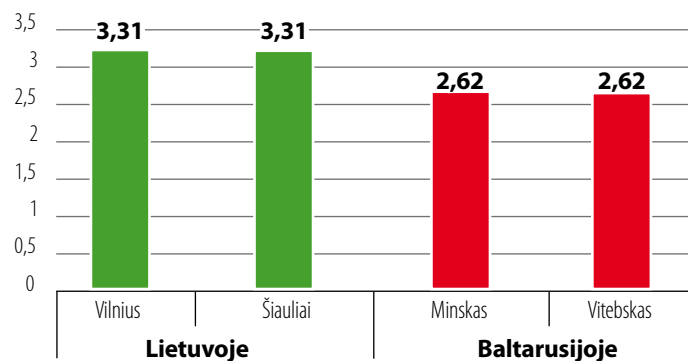
¹ Lyginti televizoriai: skystųjų kristalų – 51 cm įstrižainė; paprastas – 54 cm įstrižainė. Šaltinis: www.elektromarkt.lt, www.senukai.lt, „Topo centras“. Baltarusijoje duomenys surinkti iš įvairių šaltinių.

10 grafikas¹: „Volkswagen Golf“ kainos

Automobilių kainų palyginimas (VW Golf, 1996 m. gamybos)

11 grafikas²: Benzino kainos

Benzinas (A-95) Kaina už 1 l litais

vanduo. Lyginant už paslaugas sumokamą pinigų sumą matyti, kad gyvenamojo ploto išlaikymas Baltarusijoje kainuoja mažiau. Elektros kaina Lietuvoje yra 0,33 Lt/kWh (už kilovatvalandę), Baltarusijoje – 0,13 Lt/kWh. Kubinis metras gamtinių dujų individualiems vartotojams, turintiems skaitliukus, kainuoja atitinkamai 1,1 Lt Lietuvoje ir 0,29 Lt

Baltarusijoje. Už 1 m³ šalto vandens Šiaulių gyventojai moka brangiausiai – 4,76 Lt, vilniečiams jis atsieina šiek tiek pigiau – 4,12 Lt. Baltarusiams šaltas vanduo apskritai „pigiau grybo“ – 0,45 Lt/m³³.

Karšto vandens kaina Lietuvoje ir Baltarusijoje skiriasi gerokai mažiau. Šiauliuose 1 m³ karšto vandens kainuoja 11,41 Lt ir tai

¹ Šaltinis Lietuvoje – www.autoplus.lt; Baltarusijoje – www.avtomir.by; www.autolux.by.

² Šaltinis Lietuvoje – www.lukoil.lt, www.statoil.lt, „Neste“

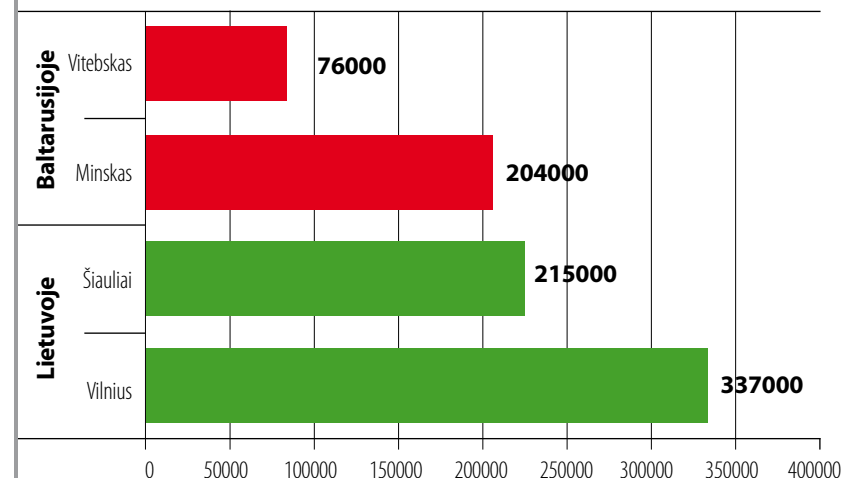
(2007 m. gegužės 29–31 d.); Baltarusijoje duomenys surinkti iš įvairių šaltinių.

³ Šaltiniai: Lietuvoje – „Vilniaus vandenys“, „Šiaulių vandenys“, „Rytų skirstomieji tinklai“ ir „Vakarų skirstomieji tinklai“.

Baltarusijoje – Interfax, „Оплата услуг жилищно-коммунального хозяйства за Июнь 2007 года“, 2007-07-07. – http://www.interfax.by/?id=12_3&arch=1&arch_id=21500; privačių vartotojų pateikti duomenys.

12 grafikas¹: Vidutinės trijų kambarių butų kainos miegamajame rajone

Vidutinės trijų kambarių butų kainos miegamajame rajone

vėlgi didžiausia suma tarp lyginamų miestų. Vilniuje už 1 m³ karšto vandens gyventojai moka 10,25 Lt. Baltarusijoje pašildyti vandenį kainuoja maždaug 43,6 Lt/hK (už hektokaloriją): 1 hK pašildo apytiksliai 4,27 m³ vandens. Vadinasi, 1 m³ karšto vandens baltarusiams kainuoja maždaug 10,2 litu, t.y. beveik tiek pat, kiek ir Lietuvoje.

Apibendrinant šiuos skaičius, absoliučia pinigine išraiška gyventi pigiau yra Baltarusijoje (jei atsisakytume obuolių ir automobilio).

Kita vertus, vien tik būtinų išgyvenimui ir minimaliems poreikiams tenkinti prekių ir daiktų kainos dar neatspindi realaus gerovės lygio. Bandome aiškintis toliau.

Teatras, kinas, troleibusai

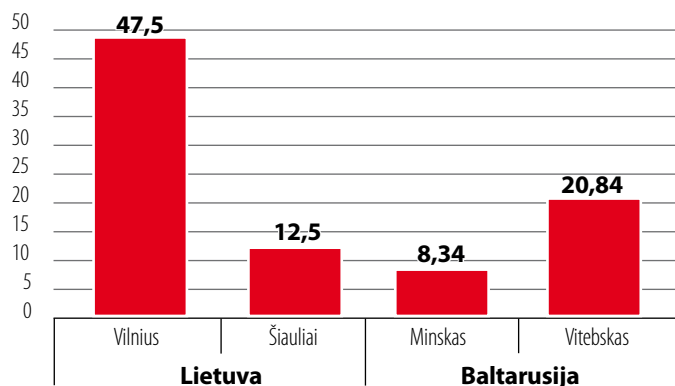
Palikime namų ūkius ir persikelkime į viešąją erdvę pažiūrėti, kiek baltarusiams ir lietuviams kainuoja apsilankyti tokiose visuomeniškam ir kultūringam žmogui svarbiose įstaigose kaip teatras ar kino teatras. 13 ir 14 grafikuose pavaizduotos vidutinės tokių apsilankymų kainos. Pažymėtina, kad bilietų

kainos į skirtingus spektaklius/kino seansus tame pačiame teatre tiek Vilniuje, tiek Vitebske gali skirtis nuo dviejų iki aštuonių kartų. Tačiau apibendrintas vaizdas yra maždaug toks: bilietai į teatrą Lietuvoje yra gerokai brangesni, tačiau kino bilietų kaina skiriasi ne tiek ir daug. Pasirinkus norimą spektaklį

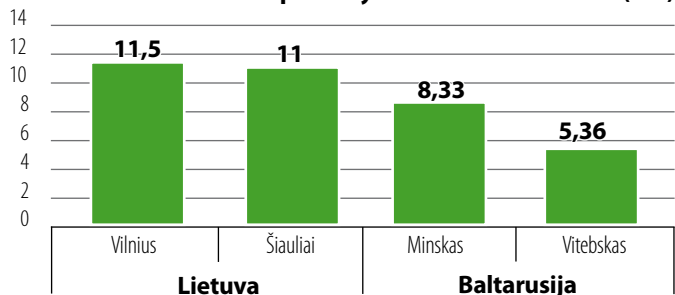
¹ Lyginamos senos statybos butų miegamuosiuose rajonuose kainos. Šaltinis Lietuvoje – www.ober-haus.lt; Baltarusijoje – www.realt.by, kiti šaltiniai.

13 grafikas¹: Teatro bilietų kainos

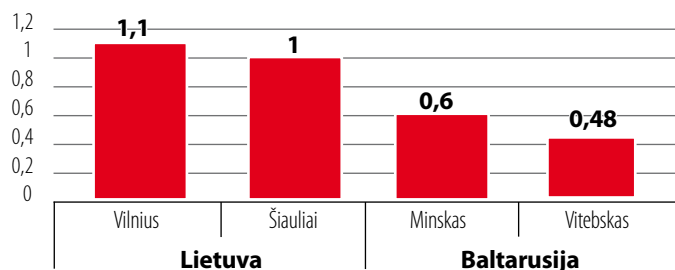
Apsilankymas teatre. Kaina (LTL)

14 grafikas²: Kino bilietų kainos

Apsilankymas kino teatre. Kaina (LTL)

15 grafikas³: Važiavimo viešuoju transportu kainos

Vienkartinis viešojo transporto bilietas. Kaina (LTL)

1 Pateikiami duomenys yra teatrų bilietų kainų vidurkis.

2 Pateikiami duomenys yra kino teatrų bilietų kainų vidurkis.

3 Bilietų kainos spaudos kioskuose.

ar filmą, belieka nuvykti ten, kur jis rodomas. Vienas paprasčiausių būdų tai padaryti – viešasis transportas.

Jei nuspręsite važiuoti autobusu ar troleibusu, Vilniuje vienkartiniam bilietui reikės skirti 1 litą ir 10 centų, Šiauliuose – litą, Minske – 60 centų, o Vitebske – 48 centus (žr. 15 grafiką). Važinėjimas viešuoju transportu patogus ne tik dėl to, kad leidžia sutaupyti benzino,

bet ir todėl, kad po spektaklio ar filmo tuomet galima užėiti į kavinę ar barą ir kultūringai išlenkti porą bokalų alaus. Šiuo atžvilgiu mažiau pinigų reikės lietuviams – Vilniuje bokalas lietuviško alaus kainuoja vidutiniškai 6 Lt, o Minske populiariausias baltarusiškas alus – apie 7,2 Lt (žr. 16 grafiką).

Na, o išgėrus alaus, kai vėlu ir viešasis transportas nebevažiuoja, namo teks grįžti

MINSKO IR VILNIAUS KINO TEATRŲ LIEPOS 11 D. REPERTUARŲ Palyginimas

Vilnius		Minskas	
Kino teatras	Filmas	Kino teatras	Filmas
„Coca-Cola Plaza“ ir Forum Cinemas Akropolis	Oušeno tryliktukas (JAV);	„Aurora“	Transformeriai; (JAV) Aukštinės gelės prakeikimas (Kinija)
	Transformeriai; (JAV)	„Auto-kinoteatras“	Bizantijos princesė (Italija, Ispanija, Didžioji Britanija)
	28 savaitės po; (Didžioji Britanija)	„Brestas“	Belaukiant stebuklo (Rusija)
	Kietas riešutėlis 4.0; (JAV)	„Dom kino“	Kietas riešutėlis 4.0 (JAV)
	Nešantys žinią (JAV, Kanada);	„Družba“	Vėžliukai nindžės; Fantastiška ketveriukė 2;
	Kietas faras (Didžioji Britanija);	„Kijevas“	Oušeno tryliktukas (JAV)
	Ivanas visagalis; (JAV)	„Komsomolec“	Nivaliaška; (Rusija) Gadkij utenok i ja; (Rusija) Ivanas visagalis (JAV).
	Šrekas trečiasis (JAV);	„Mir“	Nugalėtojas; Kietas riešutėlis 4.0; (JAV) Goja (Ispanija, Čekija, Didžioji Britanija);
	Mirties įrodymas (JAV);	„Maskva“	Nauji pelenės nuotykių (JAV, Vokietija); Transformeriai (JAV)
	Goja (Ispanija, Čekija, Didžioji Britanija);	„Pionierius“	Mano siaubingoji auklė (Nanny McPhee) (JAV)
	Karibų piratai: pasaulio pakraštys (JAV);	„Pabeda“	Kietas riešutėlis 4.0 (JAV)
Ekvatorius (Rusija);	„Raketa“	Viščukas Cypsius; Fantastiška ketveriukė 2	
Laukiniai šernai (JAV).	„Saliutas“	Transformeriai; (JAV) Smalsusis Džordžas	
	„Centrinis“	28 savaitės po; (Didžioji Britanija) Šlovės geležtės: žvaigždės ant ledo	
	„Elektron“	Ivanas visagalis; (JAV) Gaudyk bangą! Plaukis! (Flushed Away) (JAV)	

BALTARUSIJOS NACIONALINIO AKADEMINIO DIDŽIOJO BALETO TEATRO IR LIETUVOS NACIONALINIO OPEROS IR BALETO TEATRO REPERTUARŲ GEGUŽĖS MĖN. PALYGINIMAS

Diena, laikas	Lietuva	
01 d. 18:00	Tout paye – viskas apmokėta	2 d. komedija (rusų k.)
02 d. 18:00	Gulbių ežeras	2 v. baletas
04 d. 18:00	Likimo galia	4 v. opera (italų k.)
05 d. 18:00	Miegančioji gražuolė	2 v. baletas
08 d. 18:00	Raudonoji Žizel	2 v. baletas
09 d. 18:00	Graikas Zorba	2 v. baletas
10 d. 18:00	Kaukių balius	3 v. opera (italų k.)
11 d. 18:00	Eugenijus Oneginas	3 v. opera (rusų k.)
12 d. 18:00	Žydė	2 v. opera (prancūzų k.)
25 d. 18:00	Mažasis princas	2 v. opera (lietuvių k.)
26 d. 18:00	Mažasis princas	2 v. opera (lietuvių k.)
27 d. 12:00	Mažasis princas	2 v. opera (lietuvių k.)
Diena, laikas	Baltarusija	
05 d. 11:30	Čipolinas	3 v. baletas
10 d. 19:00	Spartakas	3 v. baletas
13 d. 19:00	Miegančioji gražuolė	2 v. baletas
15 d. 19:00	Don Kichotas	3 v. baletas
17 d. 19:00	Karmina Burana	1 v. baletas
17 d. 19:00	Bolero	1 v. baletas
20 d. 11:30	Riešutinė	2 v. baletas
21 d. 19:00	Riešutinė	2 v. baletas
23 d. 19:00	Esmeralda	3 v. baletas
24 d. 19:00	Romeo ir Džiuljeta	3 v. baletas
27 d. 19:00	Gulbių ežeras	4 v. baletas

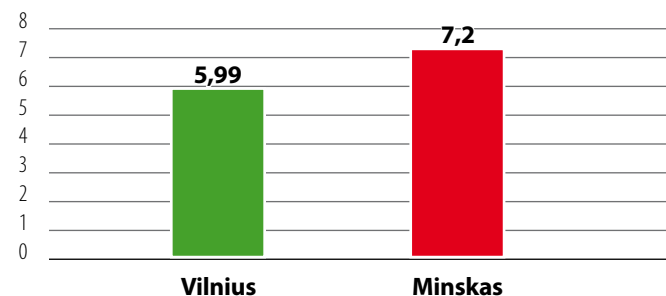
taksi. Baltarusijoje (Minske) tai kainuos apie 1,2 Lt už kilometrą. Be to, kokį atstumą bevažiūotumėte, reikės sumokėti bent 6 Lt.

Lietuvoje (Vilniuje) kelionė taksi automobiliu jums kainuos vidutiniškai 1,7 Lt už kilometrą (žr. 17 grafiką).

16 grafikas¹: Vidutinės alaus kainos

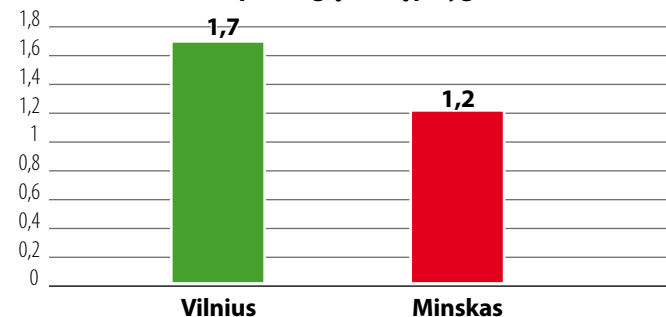
Vidutinių alaus kainų kavinėse palyginimas. Kaina (LTL)

Šaltinis: Lietuvoje tyrimą atliko Rytų Europos studijų centras

17 grafikas²: Taksi paslaugų kainos

Taksi paslaugų kainų palyginimas. Kaina (LTL)

¹
²

¹ Alaus bokalo (0,5 l) kainų vidurkis baruose (be restoranų).

² Duomenys surinkti tiesioginės taksi paslaugas teikiančių firmų apklausos būdu.

Internetas, telefonai ir... kirpyklos

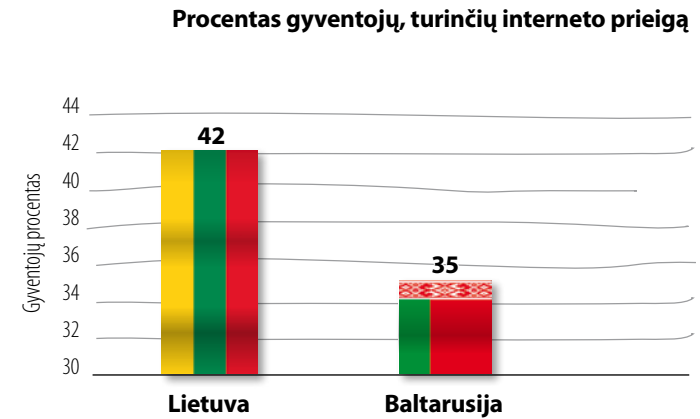
Po puikiai teatre ir bare praleisto vakaro iš ryto paprastai nesinori niekur eiti. Tokiu atveju žmonės dažniausiai gerai išsimiega, o atsikėlę neria į interneto erdves – pasižvalgyti, kas pasaulyje naujesnio, perskaityti elektroninį paštą ar patikrinti, ką laimėjo turimas loterijos bilietas. Galimybę neišeinant iš namų pasižvalgyti po pasaulį ir sužinoti naujienas Lietuvoje turi 42 proc. visų gyventojų. Baltarusijoje tokių žmonių kiek mažiau – 35 proc. (žr. 18 grafiką). Tenka tik apgailestauti, kad pateikti duome-

nys nėra patikimi – yra šaltinių, teigiančių, kad Baltarusijoje internetu naudojasi tik 7-8 proc. gyventojų. Ir dauguma neturi interneto namuose, o juo naudojasi darbo vietose.

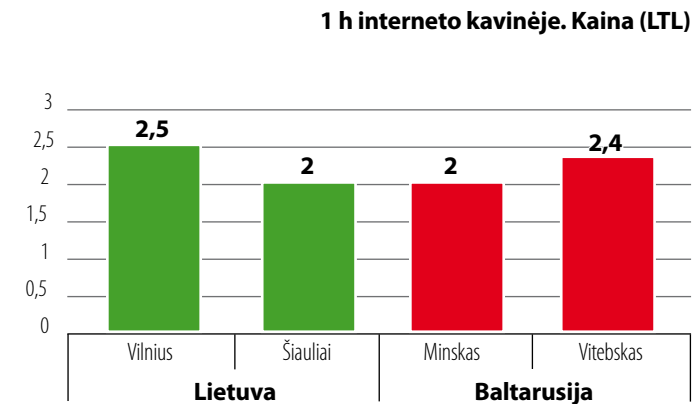
Tiesa, visi neturintys interneto prieigos namuose gali patraukti į interneto kavinę. Jų tikrai galima rasti ir Vilniuje, ir Minske, ir Šiauliuose, ir Vitebske. Skiriasi tik naršymo internete kaina. Šiauliai ir Minsko gyventojams šiuo atveju pasisekė labiau nei vilniečiams ir vitebskiečiams: jų miestuose valanda in-

18 grafikas¹: Gyventojai, turintys interneto prieigą

19 grafikas²: 1 valandos kaina interneto kavinėje

¹
²

Šaltiniai: Lietuvoje – LR Statistikos departamentas; Baltarusijoje – Statistikos ir analizės ministerija. Duomenys surinkti tiesioginės apklausos būdu.

ternete kainuos apie 2 Lt. Tuo tarpu Vitebske už tai reiks sumokėti 2,4 Lt, o Vilniuje – visus pustrčio lito (žr. 19 grafiką).

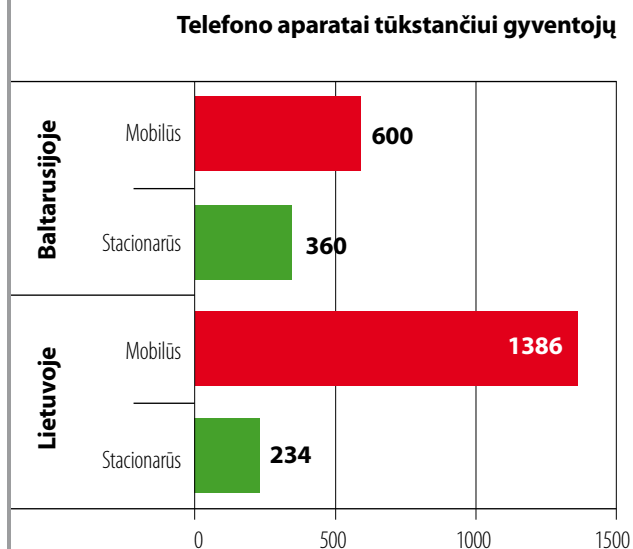
Internetas, aišku, naudingas dalykas, bet ir be jo dar įmanoma šiaip taip išsiversti. Kas kita telefonai – šis XIX a. pabaigos išradimas šiandieniniame pasaulyje yra turbūt svarbiausia bendravimo priemonė, kurios paslaugų atsakyti būtų labai sudėtinga. Ypač šiuolaikiniam jaunimui, kuris praktiškai nė žingsnio negali žengti be mobiliojo telefono. „Telefoniniu“ aspektu palyginus Lietuvą ir Baltarusiją akivaizdu, kad lietuviai daug geriau įvaldę naujesnius, t.y. mobiliuosius, telefonus: skaičiuojant tūkstančiui gyventojų, mobiliųjų lietuvių turi dvigubai daugiau nei baltarusiai. Pastarieji vis dar labiau mėgsta (arba yra priversti) naudotis stacionariais aparatais – jų tūkstančiui baltarusių tenka pusantro

karto daugiau nei tūkstančiui lietuvių (žr. 20 grafiką).

Ir mobiliuoju, ir stacionariuoju telefonu galima užsirašyti pas savo kirpėją, kad ši(s) jus apkirptų ir sušukuotų pagal ką tik internete nusižiūrėtą naujausią madą. Kirpyklos paslaugų kainos Baltarusijoje ir Lietuvoje gana smarkiai įvairuoja. Nors akivaizdus šukuosenų madų (o kartu ir didžiausių kainų) centras yra Vilnius, gerai paieškosius tiek Šiauliuose, tiek Minske ar Vitebske galima apsikirpti už maždaug tą pačią kainą (žr. 21 grafiką). Teisybės dėlei visgi reikia pasakyti, kad apskritai kirpimasis Baltarusijoje – pigesnis malonumas nei Lietuvoje.

Trumpa kainų Lietuvoje ir Baltarusijoje apžvalga atskleidžia, kad daugelis prekių ir paslaugų, be kurių šiandien sunkiai išsivers-tume, Baltarusijoje kainuoja šiek tiek mažiau

20 grafikas¹: Stacionariųjų ir mobiliųjų telefonų skaičius

¹ Šaltiniai: Lietuvoje – LR Ryšių reguliavimo tarnyba; Baltarusijoje – Statistikos ir analizės ministerija, Pasaulio bankas

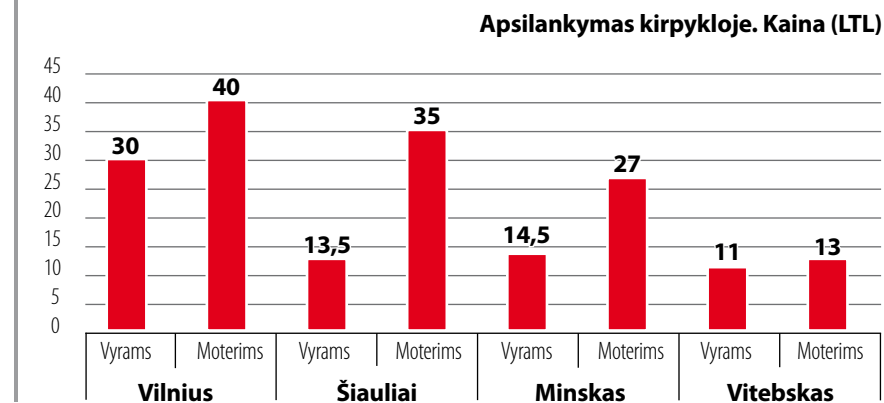

nei Lietuvoje. Vadinas, jei nekreipsime dėmesio į gaunamų pajamų dydį, Baltarusijoje gyventi lengviau, nes vartojimui išleidžiama gerokai mažiau pinigų.

Tačiau negalima pamiršti, kad pajamos Baltarusijoje ir Lietuvoje nėra vienodos – eilinis lietuvis gauna gerokai daugiau už eilinį baltarusį. Galime daryti prielaidą, kad rezultatas lygus, t.y. lietuviai daugiau uždirba, bet baltarusiai mėgaujasi mažesnėmis kainomis.

Tiesa, vertinant santykinis kainų dydžius (atlyginimų ir kainų santykį), šis baltarusių pranašumas atrodo visai kitaip – bendras aptartų lietuvių ir baltarusių pajamų bei išlaidų dydžių ir struktūros vaizdas pateikiamas lentelėje priede (psl.30 – 31). Iš jos matyti, kad baltarusiams duonos kąsnį užsidirbti vis dėlto sunkiau nei lietuviams, nors už komunalines paslaugas susimokėti jie gali visai nesunkiai. Taigi kur gyventi geriau, vis tiek lieka neaišku. Tad žvalgomės toliau.

21 grafikas¹: Kirpyklos paslaugų kainos

¹ Šaltinis – duomenys surinkti tiesioginės apklausos būdu

Mokesčiai, mokesčiai, mokesčiai...

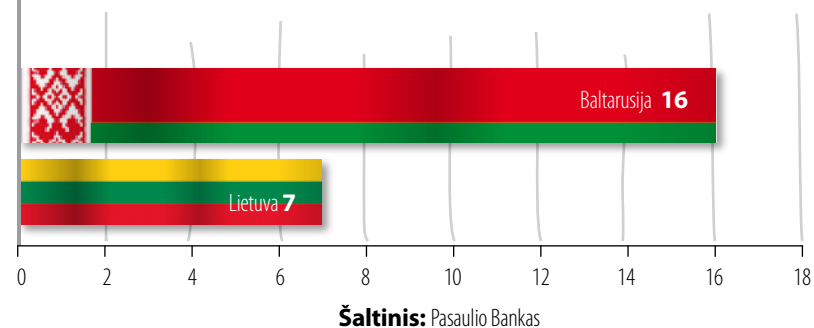

2007 m. Pasaulio banko paskelbta ataskaita „Mokant mokesčius. Bendras pasaulio vaizdas“ (angl. Paying Taxes. The Global Picture) prasideda tokiais sakiniais:

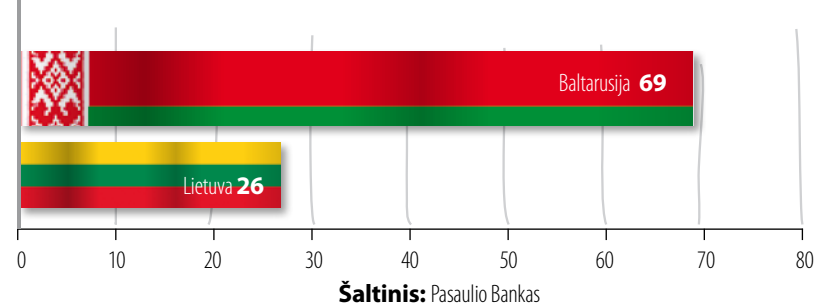
„Mokesčių rinkimas ilgą laiką buvo niekinamas užsiėmimas. Vis dėlto mokesčiai yra labai svarbūs mūsų gyvenime. Be jų nebūtų galima statyti mokyklų, ligoninių, teismų, gatvių, oro uostų ir jokios kitos viešosios infrastruktūros, kuri padeda verslui ir visuomenei kurti gerovę.“

Visgi yra geri ir blogi mokesčių rinkimo būdai. Įsivaizduokite vidutinio dydžio įmonę UAB „Mokesčių mokėtojas“, kuri gamina ir parduoda įvairias plataus vartojimo prekes. Honkonge ši įmonė moka bendrą pajamų, darbo nuosavybės ir kuro mokestį, kuris sudaro 29 proc. nuo pelno ir jai prireikia 80 valandų, kad šie mokėjimai būtų įforminti laikantis visų reikalavimų. Tuo tarpu Baltarusijoje ta pati UAB „Mokesčių mokėtojas“ priversta mokėti 12 skirtingų mokesčių:

22 grafikas¹: Įmonės steigimo biurokratinis procesas (procedūrų skaičius)

23 grafikas²: Įmonės steigimo biurokratinis procesas (trukmė dienomis)

pelno, pardavimo, PVM, muitų, tris įnašus profsajungoms, žemės, nuosavybės, ekologijos, degalų ir apyvartos. Nepaisant didelių nuolaidų ir privilegijų, bendra mokesčių suma sudaro net 186 proc. pelno, o tai verčia verslą bankrotuoti arba vengti mokesčių mokėjimo. Verslininkai priversti atlikti 125 mokėjimus trims agentūroms, o pildant popierius sugaištama 1 188 valandos. Mokesčių grąžinimo procedūra užtrunka net dvejus metus. Kaip tik dėl visų šių priežasčių Baltarusijos mokesčių sistemą galima vadinti viena iš sudėtingiausių ir didžiausių pasaulyje. Daugelis kompanijų negali sau leisti deklaruoti viso pelno ir dėl to apie 42 proc.

verslo sudaro šešėlinė ekonomika³.

Kitai patariant, esant tokiai padėčiai galima teigti, kad 1000 JAV dolerių pelno per metus gaunanti privati įmonė pagal Baltarusijos įstatymus privalo valstybei sumokėti 1860 JAV dolerių mokesčių... Už ką tada nusipirkti pigaus pieno ir duonos? Būtent mokesčiai yra viena pagrindinių problemų bet kokiai įmonei, pradedančiai savarankišką teisėtą veiklą Baltarusijoje.

Tiesa, kad mokesčių našta pernelyg neišsiskirtų iš konteksto, reikia paminėti, kad kitos procedūros bei sąlygos pradėti verslą ar savarankišką veiklą taip pat labai apsunkintos. Remiantis Pasaulio banko skaičiais,

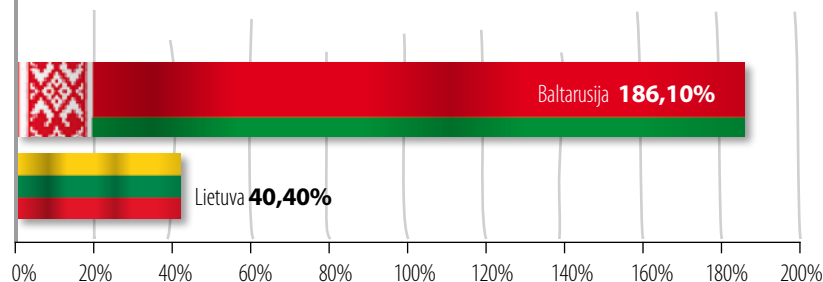
¹ Doing Business 2007. How to reform? – World Bank, 2007.

² Ten pat.

³ Paying Taxes. The Global Picture. – World Bank, 2007.

24 grafikas¹: Realus pelno mokestis

Faktinis pelno mokestis pagal įstatymus (procentai)

Šaltinis: Pasaulio Bankas

norint įsteigti naują įmonę Baltarusijoje, reikia įvykdyti 16 biurokratinių procedūrų, kurioms sugaištama maždaug 69 dienos. Palyginkime – Lietuvoje verslui pradėti užtenka 7 procedūrų, kurios užtrunka iki 26 dienų (žr. 22 ir 23 grafikus).

Be to, ir verslo mokesčiai Lietuvoje nepalyginamai mažesni: ta pati UAB „Mokesčių mokėtojas“, atsiskaitydama su valstybe Lietuvoje turi sumokėti 48 proc. gauto pelno, t.y. gavus 1000 JAV dolerių pelno, valstybei reikia atiduoti 480 dolerių. Tad verslu užsiimti Lietuvoje maždaug triskart lengviau, o iš to gaunamas pelnas didesnis beveik keturis kartus. Tiesa, Baltarusijoje to pelno apskritai nelieka – žr. 24 grafiką.

Išdėstytos aplinkybės turbūt ir lemia, kad Baltarusijoje daug didesnė gyventojų dalis dirba ne privačiame, o valstybiniame sektoriuje ir būtent valstybinis sektorius kuria didesnę dalį BVP. Lietuvoje savo ruožtu situacija yra atvirkštinė – žmonės turi daugiau laisvės ir galimybių plėtoti savarakišką (privatų) verslą, todėl šiame sektoriuje

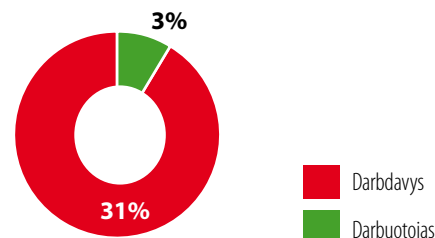
yra ir daugiau dirbančių, ir jame sukuriama didesnė BVP dalis. 2006 m. Baltarusijoje privačiame sektoriuje surišta tik 25 proc. BVP, o Lietuvoje – net 75 proc.² Pagal 2007 m. „ekonominės laisvės indeksą“ Baltarusija yra vienintelė Europos valstybė, kur ekonominės veiklos laisvė vertinama kaip „esanti priespaudoje“; pagal šį rodiklį šalis užima paskutinę – 41-ą vietą. Pasauliniu mastu Baltarusijos ekonominė laisvė taip pat vertinama labai prastai ir jai tenka 145-a vieta. Lietuva pagal ekonominę laisvę Europoje užima 14-ą, o pasaulyje – 22-ą vietą³.

Be abejo, būtina pažvelgti į abi medalio puses ir viską įvertinti kiek įmanoma objektyviau. Remiantis prielaida, kad surenkamus mokesčius valstybė vis tiek išleidžia savo piliečių gerovei kurti, logiška būtų manyti, kad valstybės teikiamos socialinės garantijos Baltarusijoje taip pat turėtų būti nepalyginamai didesnės nei Lietuvoje.

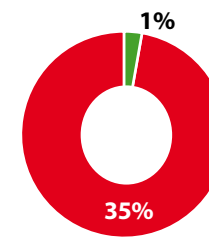
Patyrinėkime skaičius. Valstybės nustatyta minimali mėnesinė alga Lietuvoje yra 700 Lt⁴, Baltarusijoje – 221 Lt⁵. Vidutinė senatvės

25 grafikas¹: Socialinio draudimo įmokos dydis ir struktūra

Socialinio draudimo įmoka Lietuvoje

Socialinio draudimo įmoka Baltarusijoje

pensija 2007 m. gegužės mėnesį Lietuvoje buvo 577 Lt, Baltarusijoje – 342 Lt². Apie vidutinį atlyginimą jau kalbėta.

Taigi ką matome? Dideli mokesčiai Baltarusijoje nereiškia didesnių socialinių garantijų. Socialinės apsaugos lygis iš esmės toks pats, nors, pavyzdžiui, socialinio draudimo įmokos Baltarusijoje didesnės – 36 proc. nuo atlyginimo. Lietuvoje šis dydis – 34 proc. (žr. 25 grafiką).

Galima daryti prielaidą, kad baltarusiai priversti daugiau dirbti – juk jie ir mažiau uždirba, ir mokesčių daugiau sumoka... Lietuvių ir baltarusių atostogų praleidimo tendencijos liudytų, kad tokia prielaida gal ir nėra visiškai klaidinga. Pavyzdžiui, laiko ir pinigų išvykti atostogauti į užsienį lietuviai turi daugiau (žr. 26 grafiką).

Paaiškinti tokią padėtį labai sunku: Baltarusijos valdžia ne tik neleidžia savo piliečiams užsidirbti, bet ir kažkur „pradangina“ surenkamus milžiniškus mokesčius. Tiesa, galima

prielaida, kad Baltarusijoje egzistuoja bent jau visiškai nemokamos sveikatos priežiūros sistema – Baltarusijos prezidentas Aleksandras Lukšenka net yra pasisakęs prieš bet kokias mokamas sveikatos paslaugas. Tačiau privačiuose pokalbiuose dauguma baltarusių tvirtina, kad tikrai nemokama sveikatos apsauga yra mitas, o už bet kokią gydymą paprastai sumokama kyšiais...

Tai patvirtina ir „Transparency International“ kasmet skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas (KSI)³, kuris surikuoja pasaulio šalis pagal respondentų nuomonę, kiek korupcija yra paplitusi tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų. Pagal šį indeksą 2006 m. Baltarusija pasaulyje užėmė 151-ą vietą (KSI – 2,1), o Lietuva tais pačiais metais pasaulyje buvo 46-oje vietoje (KSI – 4,8)⁴. Baltarusijos įvertinimas gal ir neturėtų kelti didelės nuostabos, kadangi didelis biurokratinis aparatas ir daugybės laiko reikalaujančios procedūros (prisiminkime 23 ir 24 grafikus) tiesiog ska-

¹ Paying Taxes. The Global Picture. – World Bank, 2007.

² Šaltinis – European Bank of Reconstruction and Development, 2006.

³ Šaltinis – FreedomHouse.org.

⁴ Šaltinis – LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

⁵ Šaltinis – Baltarusijos Darbo ir socialinės apsaugos ministerija.

¹ Šaltiniai: Lietuvoje – LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; Baltarusijoje – Darbo ir socialinės apsaugos ministerija.

² Šaltinis – Baltarusijos Darbo ir socialinės apsaugos ministerija.

³ Tai yra sudėtinis indeksas, išvedamas remiantis nepriklausomų ir garbingų institucijų atliktomis ekspertų ir verslininkų apklausomis. KSI atspindi iš viso pasaulio surinktų požiūrius į korupciją, taip pat ir ekspertų, gyvenančių vertinamose šalyse. KSI pagrindinį dėmesį skiria viešajam sektoriui ir korupciją apibrėžia kaip viešosios tarnybos panaudojimą privatiems tikslams. Šaltinis: Transparency International, www.transparency.org.

⁴ Dešimties balų sistemoje 0 reiškia absoliučią korupciją, o 10 – minimalų korupcijos lygį.

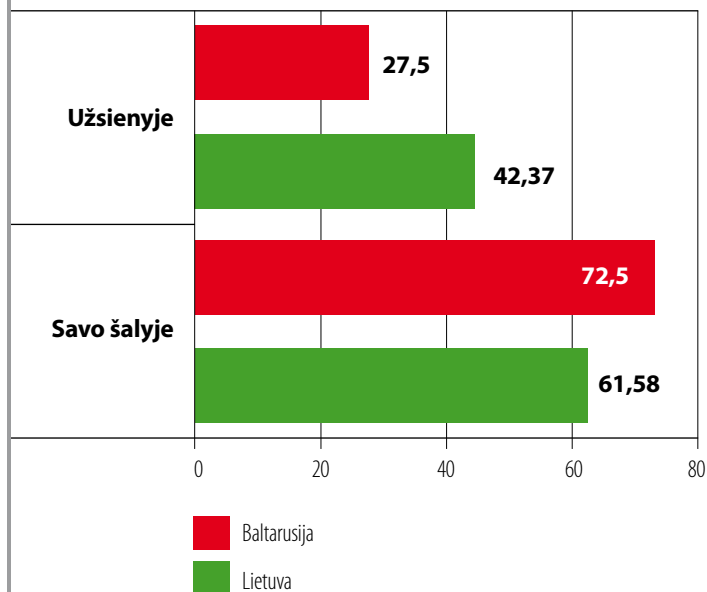
tina ieškoti alternatyvių būdų tam tikriems procesams paspartinti...

Senas komunizmo lozungas teigia: „iš kiekvieno pagal galimybes, kiekvienam pagal poreikius“. Vertinant situaciją kartais gali pasirodyti, kad šis principas Baltarusijoje daugiau ar mažiau sėkmingai įgyvendinamas. Bėda ta, kad esamomis sąlygomis net ir atskirų žmonių poreikius nustato valstybė. Kitaip sakant, individualios pasirinkimo laisvės eilinis baltarusis turi gerokai mažiau nei lietuvis. Tai patvirtina ir iliustruoja jau

minėti didžiuliai apribojimai siekiant pradėti net paprastą individualų verslą. Vadinasi, šiandien pagrindinis skirtumas tarp Lietuvos ir Baltarusijos yra tas, kad viena šalis bando sukurti rinkos ekonomiką, o kita – tam tikrą komunizmo/socializmo formą. Lietuva bando suteikti savo piliečiams kiek įmanoma daugiau galimybių savarankiškai kurti gyvenimą ir jo kokybę. Baltarusija tuo metu siekia visais įmanomais būdais kurti visuotinę gerovę perskirstymo būdu, t.y. viską paimant ir perskirstant ar padalinant.

26 grafikas¹: Atostogų praleidimo tendencijos

Atostogų praleidimo tendencijos (gyventojų procentas)

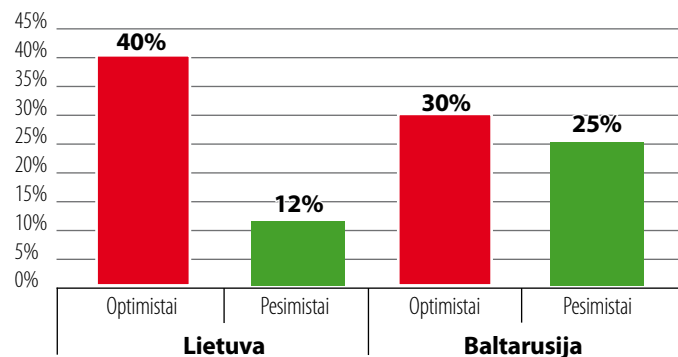
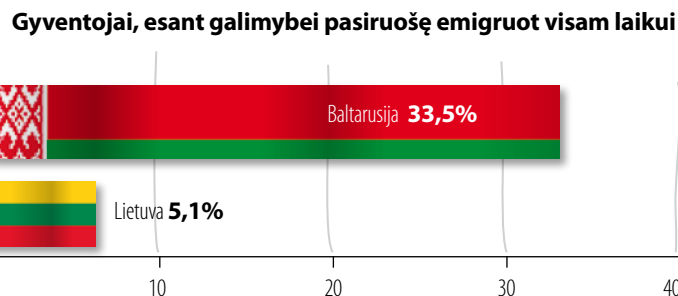
¹ Šaltiniai: Lietuvoje – LR Valstybinis turizmo departamentas; Baltarusijoje – Independent Institute of Socio-Economic and Political Studies (IISEPS) 2006 m. balandžio–birželio mėn. atliktos visuomenės nuomonės apklausos: <http://www.iiseps.org>.

Kur daugiau optimizmo?

Tiek baltarusiai, tiek lietuviai nori gyventi gerai: turėti mėgstamą darbą, gauti už jį padorų atlyginimą, pasirinkti norimą gyvenimo būdą, atostogauti ten, kur norisi. Kuri iš dviejų valstybių pasirinko sėkmingesnę savo piliečių gerovės kūrimo strategiją, gali padėti

išsiaiškinti ir toks paprastas rodiklis, kaip procentinis optimistų ir pesimistų santykis tarp gyventojų. Iš 27 grafiko matyti, kad optimistų, kurie tiki geresne savo ateitimi, Lietuvoje yra daugiau nei Baltarusijoje. Atitinkamai Lietuvoje ir mažiau pesimistų.

27 grafikas¹: Optimistų ir pesimistų santykis28 grafikas²: Gyventojų, pasirengusių emigruoti iš savo šalies, procentas

Šaltinis: Lietuvoje – Spinter Tyrimai 2006 m. sausio mėn. Baltarusijoje – Independent Institute of Socio-Economic and Political Studies

Įdomu tai, kad dar 2006 m. lapkritį Baltarusijoje pesimistų buvo beveik perpus mažiau – tik apie 10 proc. Taip staiga išaugęs nusivylimas ateitimi greičiausiai susijęs su 2007 m. pradžioje įvykusių Rusijos-Baltarusijos energetiniu konfliktu, dėl kurio Baltarusijai

laikiniai buvo nutrauktas dujų ir naftos tiekimas, o vėliau sekė susitarimas dėl energetinių išteklių kainos, kuri per penkerius metus turėtų pasiekti europinį lygį.

Reikėtų priminti, kad iki 2006 m. pabaigos Baltarusija Rusijai už importuojamas gamti-

¹ Šaltiniai: Lietuvoje – 2006 m. gruodžio mėn. visuomenės nuomonės apklausa (atliko „Baltijos tyrimai“); Baltarusijoje – 2007 m. sausio mėn. visuomenės nuomonės apklausa (atliko IISEPS).

² Šaltiniai: Lietuvoje – 2006 m. sausio mėn. visuomenės nuomonės apklausa (atliko „Spinter tyrimai“); Baltarusijoje – 2007 m. birželio mėn. visuomenės nuomonės apklausa (atliko IISEPS).

29 grafikas¹: Vidutinė gyvenimo trukmė

nes dujas mokėjo beveik Rusijos rinkos kaina – 47 JAV dolerius už 1000 m³. 2007 m. ši kaina šoktelėjo daugiau nei dvigubai – iki 100 JAV dolerių. Taip dujų kainos kasmet augo, kol pasieks europinį lygį – apie 250 JAV dolerių. Sunku tikėtis, kad augant energetinių išteklių kainoms optimistų skaičius Baltarusijoje taip pat didės – ypač jei valstybė neieškos alternatyvių kelių savo ekonomikai vystyti.

Antra vertus, tokia situacija rodo itin didelę energetinę Baltarusijos priklausomybę nuo Rusijos, jau nekalbant apie kitokią priklausomybę – dėl pagrindinių eksporto rinkų Rusijoje ir pan.

Gerai yra tai, kad Baltarusijos gyventojai šią priklausomybę suvokia – taip leidžia manyti sumažėjęs optimizmas pakilus dujų kainoms. Blogai tai, kad Baltarusijos valdžia kol kas neturi noro ir galimybių šią priklausomybę mažinti.

Pagal Baltarusijos analitinio centro „Stra-

tegija“ skaičiavimus pastaruosius penkiolika metų Rusija Baltarusijai kasmet skirdavo apie 8,3 milijardus JAV dolerių paramos². Tai yra apytikriai 30 mlrd. litų. Remiantis Rusijos politologo G.Pavlovskio skaičiavimais, Rusijos pagalbos Baltarusijai per tuos penkiolika metų suma sudarė 80-85 mlrd. JAV dolerių³(maždaug 5,5 mlrd. JAV dolerių arba apie 19,8 mlrd. litų per metus). Tačiau po Rusijos-Baltarusijos „dujų karo“ parama pradėjo mažėti, o ES parama Lietuvai – didėti. Lietuva nuo narystės Europos Sąjungoje pradžios iki 2006 m. pabaigos iš struktūrinių fondų gavo 4,16 mlrd. Lt – maždaug 1,6 mlrd. Lt per metus⁴.

Šalies gyventojų pasitenkinimą socioekonominė padėtimi savo šalyje atskleidžia ir atsakymas į klausimą „Ar esant galimybei emigruotumėte iš savo šalies visam laikui?“. Kaip rodo visuomenės nuomonės apklausa Lietuvoje ir Baltarusijoje, gyvenimu savo ša-

¹ Šaltiniai: Lietuvoje – LR Statistikos departamentas; Baltarusijoje – Statistikos ir analizės ministerija.

² Россия все равно будет помогать Беларуси:
http://naviny.by/rubrics/finance/2007/02/14/ic_articles_114_149712/print/.

³ Арифметика и этика белорусско-российских отношений:
http://naviny.by/rubrics/politic/2007/02/12/ic_articles_112_149689/print/.

⁴ Šaltinis: www.esparama.lt.

lyje labiau patenkinti lietuviai – jų emigruotų gerokai mažiau (žr. 28 grafiką).

Objektyvumo dėlei vis dėlto reikėtų paminėti, kad tas nedidelis procentas visam laikui emigruoti pasiryžusių lietuvių greičiausiai ne visai tiksliai atspindi tikrąją padėtį, kadangi pagal įvairius duomenis iš Lietuvos į užsienį nuolat gyventi jau yra išvykę iki 10 proc. gyventojų.

Galiausiai geresnes gyvenimo sąlygas Lietuvoje rodo ir vidutinė gyvenimo trukmė. Žmonės Lietuvoje gyvena ilgiau – vyrai vidutiniškai trejais, moterys – vidutiniškai dvejais metais (žr. 29 grafiką).

Taigi visuomenės nuomonė ir kiti rodikliai lyg ir tvirtina, kad lietuviai labiau patenkinti gyvendami Lietuvoje ir turėdami tas socioekonominės gyvenimo sąlygas, kurias jiems sukuria valstybė. Negalima griežtai teigti, kad baltarusiai savo gyvenimu visiškai nepatenkinti, bet plika akimi matyti, kad tobulėti dar tikrai yra kur – visų pirma, didinant savarankiškumą ir sudarant palankesnes sąlygas savo piliečių individualiai iniciatyvai reikštis.

Išvadas kiekvienas pasidaro pats...

Priedas: Laikas, kurį reikia dirbti tam, kad galėtum įsigyti prekes ar paslaugas

PREKĖ	LAIKAS, KURĮ REIKIA DIRBTI		TAM, KAD GALĖTUM ĮSIGYTI PREKES AR PASLAUGAS					
	LIETUVA		BALTARUSIJA					
	Prekybos centras	Turgus	Prekybos centras	Turgus				
Juoda duona, 1 kg	≈17 min	16 min	≈21 min	≈18 min				
Kiaulienos nugarinė, 1 kg	≈1 val. 35 min	1 val. 30 min	≈2 val. 9 min	2 val. 20 min				
Pienas, 1 l	≈11 min	≈12 min	≈17 min	≈15 min				
Obuoliai, 1 kg	≈18 min	≈18 min	≈54 min	54 min				
Benzinas (A 95), 1 l	≈20 min	≈20 min	≈33 min	≈33 min				
Televizorius (51 cm įstrižainė, spalvotas)	Paprastas	Skystųjų kristalų	Paprastas	Skystųjų kristalų				
	2 d. 10 val. 13 min	6 d. 12 val. 30 min	2 d. 21 val. 20 min	8 d. 19 val. 25 min				
Automobilis „Volkswagen Golf“ (1996 m. gamybos)	30 d. 12 val. 51 min		4 mėn. 3 d. 7 val. 50 min					
Gyvenamasis plotas (3 kambarių butas daugiabutyje, miegamajame rajone)	Vilnius	Šiauliai	Minskas	Vitebskas				
	34 493 val. (≈4 m.)	22 006 val. (≈ 2 m. 6 mėn.)	43 129 val. (≈ 5 m.)	16 068 val (1 m. 10 mėn.)				
KOMUNALINĖS PASLAUGOS								
	Vilnius	Šiauliai	BALTARUSIJA					
Šaltas vanduo, 1 m ³	≈25 min	≈29 min	≈5 min					
Karštas vanduo, 1 m ³	1 val. 3 min	1 val. 10 min	2 val. 9 min					
Elektra, 1 kWh	2 min	2 min	1 min 30 s					
Gamtinės dujos namų vartotojams, 1 m ³	≈7 min	≈7 min	≈3 min					
PAGRINDINIŲ PASLAUGŲ KAINOS								
	Vilnius		Šiauliai		Minskas		Vitebskas	
Vienkartinis viešojo transporto bilietas	≈7 min		≈6 min		≈8 min		≈6 min	
Apsilankymas kino teatre	1 val. 10 min		1 val. 7 min		1 val. 45 min		1 val. 8 min	
Apsilankymas teatre	≈4 val. 51 min		≈1 val. 17 min		1 val. 46 min		4 val. 24 min	
Internetas (1 h interneto kavinėje)	≈15 min		≈12 min		≈25 min		≈30 min	
Apsilankymas kirpykloje	Vyrai	Moterys	Vyrai	Moterys	Vyrai	Moterys	Vyrai	Moterys
	3 val. 4 min	4 val. 6 min	1 val. 23 min.	3 val. 35 min	3 val. 4 min	5 val. 42 min	2 val. 20 min	2 val. 45 min
	Vilnius				Minskas			
Alaus bokalas bare (0,5 l)	37 min				1 val. 31 min			
Taksi paslaugas (1 km kaina)	≈10 min				≈15 min			

**Abipus tvoros:
Gyvenimo Lietuvoje ir
Baltarusijoje palyginimas**

Parengė „Rytų Europos studijų centras“

Redaktorius Laurynas Jonavičius

Dailininkas Ramūnas Vaitkus

Maketavo „Imago“

Vilnius 2007